

تحلیل مکانی و زمانی روند ازدواج و طلاق در ایران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹

آرام حلیمی^{۱،۲}، سید سعید هاشمی نظری^۱، سجاد رحیمی پردنجانی^۳، محمد حسین پناهی^۴

۱- گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت و ایمنی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

۲- مرکز تحقیقات تعیین کننده‌های اجتماعی سلامت، پژوهشکده اختلالات متابولیک و چاقی، پژوهشکده علوم غدد درون‌ریز و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی

شهید بهشتی، تهران، ایران

۳- گروه بهداشت عمومی، دانشکده علوم پزشکی بهبهان، بهبهان، ایران

۴- مرکز تحقیقات ارتقای ایمنی و پیشگیری از مصدومیت‌ها، پژوهشکده علوم بهداشتی و محیط زیست، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

DOI: [10.18502/ijre.v22i1.22230](https://doi.org/10.18502/ijre.v22i1.22230)

اطلاعات مقاله	چکیده
تاریخ دریافت ۱۴۰۴/۰۶/۱۷	مقدمه و اهداف: کاهش ازدواج و افزایش طلاق همانند بسیاری از کشورهای جهان، به چالشی اجتماعی و جمعیت‌شناختی بدل شده است. این مطالعه با هدف تحلیل روند مکانی-زمانی ازدواج و طلاق در ایران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ با بهره‌گیری از ابزار سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) انجام شد.
تاریخ پذیرش ۱۴۰۵/۰۳/۱۸	روش کار: پژوهش از نوع بوم‌شناختی بود. داده‌های ازدواج و طلاق از سازمان ثبت احوال کشور و داده‌های جمعیتی از مرکز آمار ایران استخراج شد. شاخص‌ها بر اساس جمعیت ده سال به بالا استانداردسازی گردید. تحلیل‌های فضایی شامل پهنه‌بندی و آزمون خوشه‌ای Getis-Ord Gi* با استفاده از نرم‌افزار ArcGIS نسخه ۱۰.۸ و SPSS نسخه ۲۶ انجام شد.
نویسنده رابط محمد حسین پناهی ایمیل نویسنده رابط mohammadpanahi55@yahoo.com	یافته‌ها: میزان ازدواج از ۱۳/۷۴ در هر هزار نفر جمعیت در سال ۱۳۹۰ به ۸ در سال ۱۳۹۹ کاهش یافت؛ این کاهش در کلان‌شهرها و استان‌های صنعتی (تهران، البرز، اصفهان) شدیدتر بود، در حالی‌که استان‌هایی مانند سیستان و بلوچستان وضعیت بهتری داشتند. در مقابل، میزان طلاق از ۲/۲۴ در سال ۱۳۹۰ به ۲/۶۳ در سال ۱۳۹۹ افزایش یافت و در استان‌های تهران، البرز و شمال کشور بالاتر از میانگین ثبت شد. تحلیل خوشه‌ای نشان داد مناطق شهری-صنعتی نقاط داغ طلاق و نقاط سرد ازدواج هستند.
نشانی نویسنده رابط تهران-بزرگراه شهید چمران-میدان شهید شهریاری-بلوار دانشجو (شهید مینوچهر) کدپستی: ۱۹۸۳۹۶۹۳۷۱	نتیجه‌گیری: نتایج حاکی از کاهش چشمگیر ازدواج و افزایش طلاق در ایران طی دهه ۱۳۹۰ همراه با تفاوت‌های منطقه‌ای است. ضرورت سیاست‌های منطقه‌ای، مشاوره و حمایت‌های اجتماعی برای تقویت بنیان خانواده را برجسته می‌سازد.
واژگان کلیدی: طلاق، ازدواج، تحلیل مکانی - زمانی، شاخص Getis-Ord، ایران	

مقدمه

خانواده یکی از بنیادی‌ترین نهادهای اجتماعی است که تغییر در ساختار و کارکرد آن پیامدهای گسترده‌ای بر سلامت روان، سرمایه‌ی اجتماعی و وضعیت جمعیتی جوامع دارد (۱-۳). روندهای جدید در بسیاری از کشورها نشان می‌دهد که کاهش ازدواج و افزایش طلاق، به‌ویژه در دهه‌های اخیر، به یکی از نگرانی‌های اصلی سیاست‌گذاران اجتماعی و جمعیتی تبدیل شده است. در ایران نیز طی سال‌های اخیر

کاهش میزان ازدواج به‌عنوان یک چالش مهم اجتماعی و جمعیت‌شناختی مطرح شده و ضرورت پایش مستمر این شاخص‌ها را دوچندان کرده است (۴، ۵).

مطالعات جهانی نشان داده است که در بسیاری از کشورها، به‌ویژه کشورهای توسعه‌یافته، میزان طلاق طی دهه‌های اخیر افزایش چشمگیری داشته است. به عنوان مثال، ایالات متحده آمریکا و برخی کشورهای اروپایی با میزان‌های طلاق بالای ۴۰ درصد مواجه

اپیدمیولوژیک، امکان توجه هم‌زمان به «زمان» و «مکان» را فراهم کرده است. در این رویکرد، واحد تحلیل معمولاً منطقه جغرافیایی (مانند استان یا شهرستان) است و متغیرهای زمینه‌ای اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی به‌عنوان ویژگی‌های سطح منطقه در نظر گرفته می‌شوند. به‌کارگیری سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) و روش‌های تحلیل فضایی، امکان شناسایی خوشه‌ها و ناهمگونی‌های منطقه‌ای در شاخص‌هایی مانند میزان ازدواج و طلاق، و نیز تفکیک مناطق با میزان‌های بالا و پایین را فراهم می‌کند و می‌تواند مبنای برنامه‌ریزی هدفمند مداخلات منطقه‌ای باشد.

در برخی مطالعات پیشین، از GIS برای ترسیم الگوی فضایی وضعیت زناشویی و طلاق استفاده شده است. برای نمونه، نیک‌پور و همکاران با استفاده از داده‌های سرشماری ۱۳۹۵ نشان داده‌اند که تمرکز افراد متأهل در نواحی شمالی کشور بیشتر و تمرکز افراد هرگز ازدواج نکرده و مطلقه در نواحی جنوبی و بخش‌هایی از شمال و شمال شرق کشور بالاتر است (۱۳). همچنین الهی‌چوران و همکاران با تحلیل فضایی طلاق در سطح استان‌ها گزارش کرده‌اند که استان‌هایی مانند تهران و خراسان رضوی بالاترین، و سیستان و بلوچستان و چهارمحال و بختیاری پایین‌ترین میزان طلاق را دارند (۱۴). در مطالعه حاضر، به‌جای تکیه بر یک سال منفرد، از میانگین پنج‌ساله میزان ازدواج و طلاق در دو بازه زمانی ۱۳۹۴-۱۳۹۰ و ۱۳۹۹-۱۳۹۵ استفاده شده است تا الگوی مکانی-زمانی این شاخص‌ها در یک دوره‌ی ده‌ساله در سطح استان ترسیم و مقایسه شود. بر این اساس، مطالعه حاضر با طراحی یک مطالعه اکولوژیک مکانی-زمانی و با استفاده از داده‌های ثبتي سازمان ثبت احوال کشور، به‌دنبال پاسخ به پرسش‌های زیر است:

هستند، در حالی که در کشورهای مانند ژاپن یا برخی جوامع مذهبی و سنتی، میزان طلاق همچنان پایین‌تر است. این تفاوت‌ها بیانگر نقش عوامل فرهنگی، مذهبی، اقتصادی و اجتماعی در شکل‌گیری الگوهای ازدواج و طلاق است (۶). در ایران نیز طی دو دهه اخیر، نسبت طلاق به ازدواج روندی افزایشی داشته و به بیش از ۲۳ درصد رسیده است (۷).

در ایران تاکنون بخش عمده پژوهش‌ها بر شناسایی عوامل فردی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مؤثر بر طلاق و پیامدهای آن متمرکز بوده‌اند؛ از جمله مرورهای نظام‌مند و متا-سنتزهایی که ابعاد مختلف خانوادگی، اقتصادی و روان‌شناختی طلاق را طبقه‌بندی کرده‌اند. این مطالعات نشان می‌دهند که مجموعه‌ای از عوامل اقتصادی (مانند بیکاری و فشارهای مالی)، اجتماعی-فرهنگی (تغییر ارزش‌ها و سبک زندگی) و روان‌شناختی (تعارض و نارضایتی زناشویی) می‌تواند در افزایش احتمال طلاق نقش داشته باشد. با وجود این، بخش عمده‌ی این شواهد مبتنی بر طرح‌های فردمحور یا مرور مطالعات است و کمتر به الگوهای فضایی و ناهمگونی مکانی در سطح کشور پرداخته شده است (۸-۱۱).

نکته قابل توجه در بررسی این پدیده آن است که طلاق و ازدواج تنها در بعد زمانی قابل تحلیل نیستند؛ بلکه در مناطق مختلف نیز این پدیده‌ها تغییرات متفاوتی دارند. این ناهمگونی‌ها نشان می‌دهد که تحلیل صرفاً آماری و زمانی نمی‌تواند پاسخگوی همه ابعاد مسئله باشد؛ بلکه لازم است از رویکردهای مکانی-زمانی و ابزارهایی همچون سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS^۱) برای تحلیل دقیق‌تر استفاده شود (۱۲، ۱۳).

در سال‌های اخیر، استفاده از رویکردهای اکولوژیک و تحلیل مکانی-زمانی در مطالعات جمعیتی و

^۱ Geographical Information System

الگوی فضایی میزان ازدواج و طلاق در استان‌های ایران در بازه‌های پنج ساله طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ چگونه است و چه ناهمگونی‌هایی میان مناطق مشاهده می‌شود؟

چه مناطقی به‌عنوان «مناطق با میزان طلاق بالا یا پایین» و «مناطق با میزان ازدواج بالا یا پایین» در پهنه کشور قابل شناسایی‌اند و این اطلاعات چه کاربردی برای سیاست‌گذاری اجتماعی و جمعیتی دارد؟

به‌طور کلی، هدف مطالعه حاضر ترسیم و تحلیل الگوی مکانی-زمانی ازدواج و طلاق در ایران در سطح استان، شناسایی ناهمگونی‌های فضایی و خوشه‌های منطقه‌ای، و فراهم کردن شواهد کاربردی برای سیاست‌گذاران به‌منظور طراحی مداخلات متناسب با ویژگی‌های هر منطقه با استفاده از ابزارهای GIS است.

روش کار

این پژوهش از نوع بوم‌شناختی است که با هدف تحلیل مکانی-زمانی روند ازدواج و طلاق در ایران انجام شده است. در این نوع مطالعه، داده‌های جمعیتی و اجتماعی در سطح مناطق جغرافیایی (استان‌ها) بررسی می‌شوند و نتایج به شکل نقشه‌ها و الگوهای فضایی تحلیل می‌گردند.

در این پژوهش، داده‌ها شامل آمار ازدواج و طلاق در استان‌های مختلف ایران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ می‌باشد. آمار مربوط به ثبت ازدواج‌ها و طلاق‌ها از سازمان ثبت احوال کشور گردآوری شده است، علاوه بر آن، اطلاعات تکمیلی نظیر داده‌های جمعیتی و شاخص‌های اقتصادی هر استان از طریق مرکز آمار ایران دریافت گردیده است. این مجموعه داده‌ها برای تحلیل روندهای مرتبط با ازدواج و طلاق در سطح استان‌ها مورد استفاده قرار گرفته است.

اطلاعات مورد نیاز از پایگاه‌های رسمی ثبت احوال و مرکز آمار ایران استخراج گردید. داده‌ها ابتدا به صورت جداول آماری دریافت و سپس برای تحلیل‌های مکانی به نرم‌افزار ArcGIS وارد شدند. در گام نخست، داده‌های پژوهش به منظور انجام تحلیل مکانی - زمانی، تحت فرایند پیش‌پردازش قرار گرفتند. بدین منظور، ابتدا داده‌ها استانداردسازی شده و مقادیر ناقص با استفاده از روش‌های آماری از جمله میانگین‌گیری جایگزین گردید. در مواردی که داده‌های مربوط به یک شهرستان در سال خاصی وجود نداشت، از میانگین مقادیر سال‌های قبل و بعد برای تکمیل استفاده شد. تا بتوان آمار کل طلاق و ازدواج رخ داده در سطح استانی محاسبه کرد. همچنین، به دلیل تفاوت در قالب داده‌های گردآوری شده از منابع مختلف، کلیه داده‌ها به فرمت یکسان و استاندارد تبدیل شدند تا امکان تحلیل یکپارچه فراهم گردد.

داده‌های خام ازدواج و طلاق به منظور ایجاد قابلیت مقایسه بین مناطق مختلف، نسبت به جمعیت ده سال به بالای هر استان نرمال‌سازی شدند. بر این اساس، شاخص‌های ازدواج و طلاق به صورت "تعداد رویداد در هر هزار نفر جمعیت ده سال به بالا" محاسبه گردید. داده‌های جمعیتی از نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ مرکز آمار ایران استخراج شد و جمعیت ده سال به بالا از طریق کسر جمعیت گروه‌های سنی نه سال و پایین‌تر به دست آمد. برای سال‌های میانی (۱۳۹۴-۱۳۹۱) و سال‌های پس از آن (۱۳۹۹-۱۳۹۶) نیز جمعیت ده سال به بالا با بهره‌گیری از ضرایب رشد جمعیتی استان‌ها برآورد شد. این رویکرد امکان تحلیل دقیق‌تر و مقایسه‌پذیری روندهای ازدواج و طلاق در سطح استان‌ها را فراهم ساخت. در بیشتر سال‌ها، داده‌های مربوط به ازدواج و طلاق در سطح شهرستان‌ها بیش از ۹۵ درصد کامل

بودند. در موارد معدودی که داده‌ها ناقص یا دارای خطا بودند، از روش‌های آماری مانند میانگین‌گیری بین سال‌های قبل و بعد همان شهرستان برای برآورد مقادیر مفقود استفاده شد.

تحلیل داده‌ها در چند مرحله انجام شد، ابتدا داده‌ها به صورت توصیفی بررسی شدند. برای هر استان، میزان ازدواج و طلاق در طول سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ محاسبه شد. این نتایج در قالب جداول و نمودارها ارائه گردید تا روند تغییرات در سطح ملی و منطقه‌ای مشخص شود. سپس به منظور نمایش تصویری تغییرات جغرافیایی، میزان‌های محاسبه شده ازدواج و طلاق به نقشه‌های پایه ایران منتقل شد. این نقشه‌ها امکان مقایسه استانی را فراهم ساختند و به صورت بازه‌های پنج ساله (۱۳۹۴-۱۳۹۰ و ۱۳۹۹-۱۳۹۵) ترسیم شدند. سپس، پیش از تحلیل توزیع فضایی ازدواج و طلاق در استان‌های ایران، مقدار آماری موران گلوبال محاسبه و بررسی گردید تا وجود الگوی خوشه‌ای (فضایی) یا تصادفی بودن توزیع میانگین‌های مورد مطالعه تعیین شود (۱۵). در نهایت برای شناسایی مناطق پرخطر و کم‌خطر از نظر بروز طلاق و ازدواج، از آزمون آماری $Getis-Ord\ G_i^*$ استفاده شد. این آزمون نقاطی را مشخص می‌کند که مقادیر بالاتر یا پایین‌تر از میانگین دارند و این تفاوت‌ها به صورت خوشه‌های معنی‌دار در نقشه نمایش داده می‌شوند. به این ترتیب، استان‌ها که به‌طور مداوم دارای میزان بالای طلاق یا میزان پایین ازدواج بودند، شناسایی شدند (۱۶).

برای مدیریت و تحلیل داده‌های مکانی از نرم‌افزار ArcGIS نسخه ۱۰.۸ استفاده شد. این نرم‌افزار قابلیت ترسیم نقشه‌ها، انجام تحلیل‌های پهنه‌بندی، شناسایی نقاط داغ و محاسبه شاخص‌های خودهمبستگی مکانی را فراهم می‌سازد. علاوه بر آن، جهت تحلیل‌های آماری توصیفی و آماده‌سازی جداول داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ بهره گرفته شد.

ملاحظات اخلاقی

این مطالعه پس از تصویب در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و دریافت کد اخلاق با شماره IR.SBMU.PHNS.REC.1402.081 انجام گردید. تمامی نتایج به‌صورت تجمیعی و منطقه‌ای گزارش شدند و اصول محرمانگی اطلاعات و اخلاق پژوهش رعایت گردید.

یافته‌ها

میزان ازدواج در جمعیت ده سال به بالای استان‌های ایران در هر هزار نفر از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹

براساس داده‌های جدول شماره ۱، طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴، بیشتر استان‌های کشور با روند نزولی در میزان ازدواج مواجه بوده‌اند؛ روندی که در برخی استان‌ها به شکل چشمگیر و در برخی دیگر ملایم‌تر مشاهده می‌شود. به عنوان نمونه، استان تهران با بیشترین جمعیت ده سال به بالا، کاهش ازدواج از ۹/۳۲ در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۰ به ۷/۴۲ در سال ۱۳۹۴ را تجربه کرده است که معادل بیش از ۲۰ درصد کاهش در طی پنج سال می‌باشد. استان‌هایی نظیر اصفهان، البرز و فارس نیز الگوی مشابهی را نشان می‌دهند؛ به‌طور خاص، استان البرز کاهش میزان ازدواج از ۹/۸۲ به ۸/۲۳ در هر هزار نفر جمعیت ده سال به بالا طی همین بازه زمانی داشته است. در مقابل، برخی استان‌ها مانند اردبیل، چهارمحال و بختیاری، و خراسان شمالی دارای میزان ازدواج بالاتر از میانگین کشوری بوده‌اند.

مطابق جدول شماره ۲، روند نزولی ازدواج در ایران طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ نیز ادامه یافته است. در این دوره، میزان ازدواج از ۱۰/۱۲ در هر هزار نفر جمعیت ده سال به بالا در سال ۱۳۹۵ به ۸ در سال ۱۳۹۹ کاهش یافته که بیانگر افت ۲۱ درصدی طی پنج سال است. این کاهش در برخی استان‌ها

چشمگیرتر بوده است؛ به عنوان مثال، استان البرز از ۷/۷۱ به ۵/۷ و استان اصفهان از ۸/۱۷ به ۶/۲۲ ازدواج در هر هزار نفر جمعیت ده سال به بالا کاهش یافته‌اند. با وجود روند کلی نزولی، برخی استان‌ها پایداری بیشتری در میزان ازدواج نشان داده‌اند. برای نمونه، در استان سیستان و بلوچستان میزان ازدواج از ۱۲/۴۸ در سال ۱۳۹۵ به ۱۲/۰۲ در سال ۱۳۹۹ رسیده است. علاوه بر این، استان‌هایی نظیر خوزستان، لرستان و کردستان نیز با وجود تجربه کاهش، همچنان میزان ازدواجی بالاتر از میانگین کشوری دارند.

جدول شماره ۱- میزان ازدواج در هزار نفر جمعیت ده سال به بالای استان‌های ایران سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴

استان	جمعیت ده سال به بالا ۱۳۹۰	میزان ازدواج در هر هزار نفر سال ۱۳۹۰	جمعیت ده سال به بالا ۱۳۹۱	میزان ازدواج در هر هزار نفر سال ۱۳۹۱	جمعیت ده سال به بالا ۱۳۹۲	میزان ازدواج در هر هزار نفر سال ۱۳۹۲	جمعیت ده سال به بالا ۱۳۹۳	میزان ازدواج در هر هزار نفر سال ۱۳۹۳	جمعیت ده سال به بالا ۱۳۹۴	میزان ازدواج در هر هزار نفر سال ۱۳۹۴
استان آذربایجان شرقی	۳۱۶۲۷۸۴	۱۴/۴۷	۳۱۹۶۳۹۵	۱۴/۶	۳۲۳۱۶۸۶	۱۳/۷۵	۳۲۶۵۲۹۷	۱۲/۴۷	۳۲۹۸۹۰۸	۱۰/۹۸
استان آذربایجان غربی	۲۵۵۴۷۷۳	۱۵/۱۱	۲۵۸۷۷۵۴	۱۴/۹۹	۵۲۶۲۰۶۱	۱۴/۲۲	۲۶۵۳۴۷۵	۱۳/۲۳	۲۶۸۷۹۷۹	۱۲/۲
استان اردبیل	۱۰۵۴۹۴۷	۱۷/۷۷	۱۰۵۹۹۵۵	۱۷/۳۶	۱۰۶۴۹۶۲	۱۶/۳۳	۱۰۶۸۳۰۱	۱۴/۹	۱۰۷۳۳۰۸	۱۳/۶۷
استان اصفهان	۴۱۹۲۴۹۸	۱۲/۰۷	۴۲۳۸۲۱۶	۱۱/۰۸	۴۲۸۰۵۴۷	۱۰/۲۱	۴۳۲۲۸۷۹	۸/۹۵	۴۳۶۶۹۰۳	۸/۵۸
استان البرز	۲۰۶۵۳۶۰	۹/۸۲	۲۱۱۴۳۳۴	۹/۲۳	۲۱۶۴۹۹۷	۸/۶۶	۲۲۱۷۳۴۹	۷/۷۴	۲۲۷۱۳۸۹	۸/۲۳
استان ایلام	۴۷۱۸۳۳	۱۵/۸۱	۴۸۳۰۲۱	۱۴/۴۱	۱۴۸۶۴۱	۱۳/۴۸	۴۹۱۴۹۵	۱۱/۶۳	۸۰۴۹۶۵	۱۱/۷۸
استان بوشهر	۸۵۵۱۸۵	۱۳/۱۴	۷۸۷۶۵۲	۱۲/۸	۸۹۹۳۹۲	۱۱/۴۷	۴۹۲۰۷۳	۹/۵	۶۰۰۹۴۳	۸/۷۹
استان تهران	۱۰۹۲۸۱۹۹	۹/۳۲	۱۱۱۱۶۹۲۱	۸/۴۲	۱۱۳۱۲۷۱۷	۸/۲	۱۱۵۱۱۵۱۰	۷/۵۷	۱۱۷۱۳۳۷۷	۷/۴۲
استان چهارمحال و بختیاری	۷۴۱۵۱۶	۱۷/۳۴	۳۷۴۸۰۹	۱۵/۲۵	۸۷۵۷۹۵	۱۵/۰۱	۳۷۶۷۸۲	۱۳/۱۷	۸۷۷۷۶۸	۱۲/۵۸
استان خراسان جنوبی	۵۹۶۵۱۱	۱۶/۵	۶۵۷۲۶۱	۱۴/۱۳	۶۶۵۰۸۴	۱۲/۴۷	۶۷۳۰۱۱	۱۱/۷۱	۷۶۸۲۵۵	۱۱/۱۳
استان خراسان رضوی	۴۹۴۵۳۶۶	۱۶/۴۹	۵۰۲۱۱۹۵	۱۵/۶۱	۵۰۹۸۶۷۲	۱۴/۰۶	۵۱۷۴۵۰۱	۱۳/۳۷	۵۲۵۳۶۲۷	۱۱/۵۱
استان خراسان شمالی	۷۱۰۳۱۷	۱۸/۳	۷۱۰۳۱۷	۱۷/۲۷	۷۱۰۳۱۷	۱۶/۶۳	۷۱۰۳۱۷	۱۴/۸۹	۷۱۱۹۶۱	۱۳/۷۴
استان خوزستان	۳۷۰۸۳۴۶	۱۵/۸۱	۳۷۳۹۱۶۸	۱۵/۱۴	۴۳۷۷۳۲۳	۱۳/۸۲	۳۸۰۵۶۷۸	۱۳/۰۹	۳۸۳۸۱۲۲	۱۲/۸۱
استان زنجان	۸۵۸۵۰۱	۱۷/۵۱	۸۸۶۵۲۴	۲۰/۸۶	۱۸۷۳۶۸	۱۵/۷۵	۸۸۲۱۱۴	۱۴/۱۱	۸۹۰۵۴۷	۱۲/۶۹
استان سمنان	۵۳۹۸۸۸	۱۱/۷۷	۵۵۱۷۳۵	۱۰/۸۱	۵۶۳۵۸۲	۱۰/۱۷	۲۵۷۷۱۲	۹/۳۲	۹۵۸۸۹۶	۷/۹۹
استان سیستان و بلوچستان	۱۹۱۳۳۱۶	۱۴/۹۵	۱۹۵۲۵۱۷	۱۲/۴۸	۱۱۹۹۰۲۱	۱۰/۹۷	۲۰۲۹۴۱۲	۱۱/۲۵	۲۰۷۰۱۲۰	۱۰/۷۴
استان فارس	۳۹۰۴۸۹۴	۱۳/۷۸	۳۹۵۲۱۰۳	۱۲/۴۳	۷۳۹۹۷۶۲	۱۱/۸	۴۰۴۴۸۳۶	۱۰/۷۵	۴۰۹۳۷۳۲	۱۰/۲
استان قزوین	۱۰۱۸۲۰۱	۱۳/۹۵	۱۰۳۱۵۵۴	۱۴/۳۶	۸۱۰۴۴۹۰	۱۲/۶۲	۱۰۵۶۵۹۲	۱۰/۹۱	۱۰۶۹۹۴۶	۹/۸۴
استان قم	۹۵۴۱۳۸	۱۴/۳۶	۳۹۷۵۲۳	۱۳/۳۷	۹۹۹۵۷۳	۱۰/۶۲	۱۰۲۳۹۱۳	۱۰/۶۸	۱۰۴۸۲۵۴	۱۰/۰۷
استان کردستان	۱۲۵۸۲۷۴	۱۷/۱۱	۱۲۷۸۳۸۰	۱۶/۶۷	۱۰۱۲۹۶۸	۱۵/۶۱	۱۳۱۶۹۱۵	۱۴/۷۱	۱۳۳۷۰۲۱	۱۲/۵۳
استان کرمان	۲۴۰۵۴۱۳	۱۴/۱۲	۲۴۴۵۹۹۰	۱۰/۹۹	۲۴۸۴۹۴۴	۹/۴۶	۲۵۲۵۵۲۱	۹/۲۹	۲۵۶۶۰۹۸	۹/۴
استان کرمانشاه	۱۶۶۷۹۵۳	۱۴/۷۹	۱۶۶۹۶۵۲	۱۴/۲۲	۱۶۷۱۳۵۰	۱۳/۵۷	۱۶۷۴۷۴۷	۱۳/۰۱	۱۶۷۶۴۴۶	۱۲/۱
استان کهگیلویه و بویر احمد	۵۳۷۴۲۸	۱۶/۴۱	۵۴۷۲۲۹	۱۶/۳۳	۵۵۷۰۳۰	۱۳/۹	۵۶۶۸۳۱	۱۱/۹۲	۳۵۷۶۶۳	۱۲/۰۲
استان گلستان	۱۴۶۵۰۷۱	۱۶/۵۶	۱۴۸۳۲۴۰	۱۵/۵	۱۴۹۹۷۵۷	۱۴/۲۷	۱۵۱۶۲۷۴	۱۲/۹۸	۱۵۳۴۴۴۳	۱۱/۶۱
استان گیلان	۲۱۸۹۷۱۷	۱۳/۱۶	۲۲۰۰۳۸۱	۱۲/۷۳	۲۲۱۱۰۴۵	۱۱/۵۸	۲۲۲۳۴۸۷	۱۰/۴۹	۲۲۳۴۱۵۱	۹/۴۷
استان لرستان	۱۴۷۷۴۶۴	۱۶/۹۷	۱۴۷۹۱۳۵	۱۵/۹	۷۱۴۸۰۸۰	۱۵	۱۴۸۴۱۴۹	۱۳/۶۵	۱۴۸۵۸۲۱	۱۲/۸۴
استان مازندران	۲۶۷۷۸۱۴	۱۲/۷۷	۲۷۱۵۹۹۴	۱۱/۸۷	۱۰۲۷۵۵۹	۱۱/۱۲	۲۷۹۵۸۲۵	۱۰/۵۳	۲۸۳۷۴۷۶	۹/۶۸
استان مرکزی	۱۲۱۰۵۳۳	۱۳/۵۴	۱۲۱۲۲۲۴	۱۲/۹۹	۱۲۱۵۶۰۵	۱۱/۹۴	۱۲۲۳۳۶۸	۱۰/۷۹	۱۲۲۵۷۴۹	۹/۸
استان هرمزگان	۱۲۶۲۱۴۷	۱۵/۱۲	۱۲۹۵۱۵۵	۱۳/۲۹	۱۳۲۸۱۶۲	۱۱/۴۷	۱۳۶۱۱۷۰	۱۰/۶۲	۱۳۹۵۷۴۹	۹/۹۶
استان همدان	۱۵۰۵۵۲۰	۱۶/۱۸	۱۵۰۳۸۱۵	۱۵/۴۲	۱۰۱۵۰۲۱	۱۴/۵۹	۱۵۰۰۴۰۵	۱۳/۱۸	۱۴۹۸۷۰۰	۱۲/۰۷
استان یزد	۸۲۹۸۵۱	۱۳/۸۷	۹۷۹۵۳۹	۱۳/۶۴	۲۸۱۴۸۷	۱۲/۳۷	۳۸۳۵۸۴	۱۰/۶۸	۴۸۵۶۸۱	۱۰/۳۴
کل	۶۳۶۶۳۷۵۸	۱۳/۷۴	۶۴۵۰۴۱۴۰	۱۲/۸۷	۶۵۳۵۴۵۷۶	۱۱/۸۵	۶۶۲۱۹۸۹۵	۱۰/۸۶	۶۷۱۰۲۶۶۶	۱۰/۲۱

جدول شماره ۲- میزان ازدواج در هزار نفر جمعیت ده سال به بالای استان های ایران از سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹

استان	جمعیت ده سال به بالا سال ۱۳۹۵	میزان ازدواج در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۵	جمعیت ده سال به بالا سال ۱۳۹۶	میزان ازدواج در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۶	جمعیت ده سال به بالا سال ۱۳۹۷	میزان ازدواج در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۷	جمعیت ده سال به بالا سال ۱۳۹۸	میزان ازدواج در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۸	جمعیت ده سال به بالا سال ۱۳۹۹	میزان ازدواج در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۹
استان آذربایجان شرقی	۳۲۸۵۵۴۵	۱۰/۵۲	۳۳۱۹۵۲۲	۹/۳	۳۳۴۸۵۷۴	۸/۵۵	۳۳۷۶۷۵۷	۸/۴۲	۳۴۰۴۰۰۰	۸/۸۶
استان آذربایجان غربی	۲۶۷۸۸۲۱	۱۱/۵۹	۲۷۱۸۶۶۱	۱۰/۵۳	۲۷۵۳۸۲۳	۹/۶۳	۲۷۸۸۱۳۷	۹/۴۸	۲۸۱۲۴۸۳	۹/۷۹
استان اردبیل	۱۰۶۰۶۶۴	۱۱/۹۳	۱۰۶۹۰۱۵	۱۱/۷۵	۱۰۷۶۰۰۵	۱۰/۴۶	۱۰۸۳۰۱۲	۱۰	۱۰۸۹۹۶۶	۱۰/۱۵
استان اصفهان	۴۳۲۹۲۶۰	۸/۱۷	۴۳۸۲۶۵۸	۷/۳۲	۴۴۲۹۱۴۴	۶/۱۶	۴۴۷۳۹۰۴	۵/۸۵	۴۵۱۶۷۳۷	۶/۲۲
استان البرز	۲۳۱۰۴۵۲	۷/۷۱	۲۳۵۶۳۶۸	۶/۷۵	۲۳۸۹۸۲۱	۶/۱۷	۲۴۴۰۷۱۳	۵/۷۲	۲۴۸۱۶۴۷	۵/۷
استان ایلام	۴۸۶۳۷۴	۱۱/۵۹	۹۴۹۱۶۴	۱۰/۲۸	۴۹۶۰۹۲	۸/۹۵	۵۰۰۳۴۳	۸/۱۸	۵۰۴۳۶۸	۸/۵۸
استان بوشهر	۹۴۲۴۳۲	۸/۸۶	۹۶۱۹۴۳/۳	۷/۶۲	۷۹۷۹۵۵	۶/۷۱	۹۹۶۷۶۳	۶/۱۹	۱۰۱۳۵۳۲	۶/۷۷
استان تهران	۱۱۴۰۷۳۰۲	۷/۹۷	۱۱۵۷۳۸۳۸	۶/۸۲	۱۱۷۲۴۲۳۴	۶/۲۲	۱۱۸۷۱۰۸۸	۵/۷۸	۱۲۰۱۳۸۴۴	۵/۶۸
استان چهارمحال و بختیاری	۷۷۲۸۶۲	۱۲	۱۷۸۲۲۷	۱۰/۹	۹۷۹۰۳۱	۱۰/۲۵	۸۰۷۹۸۱	۸/۵۵	۸۰۵۸۱۱	۹/۲۶
استان خراسان جنوبی	۶۱۳۴۵۴	۱۱/۸۹	۹۶۲۴۸۶	۱۰/۷۸	۶۰۶۳۵۱	۹/۸۳	۶۴۵۳۹۵	۹/۲۸	۶۵۵۵۳۵	۱۰/۷۶
استان خراسان رضوی	۵۲۰۲۱۴۵	۱۱/۴۹	۵۲۹۹۳۱۵	۹/۹۸	۵۳۸۶۳۹۵	۹/۰۹	۵۴۷۱۸۲۹	۸/۶۶	۵۵۵۵۳۹۴	۹/۱۴
استان خراسان شمالی	۶۹۵۸۲۱	۱۳/۶۱	۱۷۰۵۰۲	۱۳/۰۵	۷۱۲۴۳۸	۱۱/۵۴	۷۱۹۱۵۱/۵	۱۰/۹۴	۷۲۵۱۲۳	۱۱/۷۹
استان خوزستان	۳۷۹۲۱۲۳	۱۲/۶۵	۳۸۴۴۶۰۷	۱۱/۵۱	۳۸۸۹۵۱۲	۱۰/۲۵	۳۹۳۲۶۹۲	۹/۵۶	۳۹۷۳۹۲۵	۹/۹۶
استان زنجان	۸۷۶۹۵۰	۱۱/۶۷	۶۸۸۸۶۶	۱۰/۸۲	۸۹۸۷۵۷	۹/۵۹	۸۹۸۷۵۷	۸/۹۳	۸۹۰۷۹۱	۹/۰۶
استان سمنان	۵۹۸۱۴۲	۷/۱	۳۶۱۱۸۳	۶/۴۷	۲۶۲۴۸۷	۵/۷۲	۶۳۷۹۴۴	۵/۳۲	۶۵۰۹۹۵	۵/۴۷
استان سیستان و بلوچستان	۲۰۰۱۹۸۰	۱۲/۴۸	۲۰۵۳۲۰۵	۱۲/۶۱	۲۱۰۰۳۴۰	۱۱/۶۵	۲۱۴۷۸۷۶	۱۱/۱۲	۲۱۹۵۷۳۵	۱۲/۰۲
استان فارس	۴۰۷۱۱۱۷	۱۰/۰۷	۴۱۱۹۶۴۴	۸/۸۶	۴۱۶۱۲۵۳	۷/۶۶	۴۲۰۱۰۳۱	۷/۲۸	۴۲۳۸۸۰۷	۷/۰۹
استان قزوین	۱۰۶۶۵۳۱	۹/۵۴	۱۰۸۱۰۷۲	۸/۴۲	۱۰۹۳۹۵۰	۷/۳۷	۱۱۰۶۵۳۹	۶/۹۹	۱۱۱۸۷۸۰	۷/۵۷
استان قم	۱۰۵۱۷۲۱	۹/۲۳	۱۰۷۴۸۶۱	۸/۱۸	۱۰۹۶۰۸۳	۶/۹۹	۱۱۱۷۰۴۸	۶/۴۳	۱۱۳۷۰۰۱	۶/۹۸
استان کردستان	۱۳۳۳۵۷۳	۱۲/۴۶	۱۳۵۰۱۷۲	۱۱/۴۷	۱۳۶۴۸۱۰	۱۰/۳۶	۱۳۷۹۲۷۱	۱۰/۰۸	۱۳۹۳۴۸۶	۱۰/۱۴
استان کرمان	۲۵۵۸۸۱۲	۹/۹۷	۲۵۹۷۹۳۷	۹/۱۳	۲۶۳۲۹۳۹	۸/۳۲	۲۶۶۷۵۵۱	۷/۹۴	۲۷۰۱۶۲۶	۸/۷۳
استان کرمانشاه	۱۶۵۸۰۱۰	۱۱/۵۳	۱۶۷۰۰۴۱	۱۰/۱۸	۱۶۷۹۷۲۸	۹/۸۳	۱۶۸۹۰۱۸	۹/۲۸	۱۶۹۷۸۲۲	۹/۱
استان کهگیلویه و بویر احمد	۵۷۳۲۶۶	۱۳/۱۵	۵۸۲۰۹۰	۱۱/۵	۵۸۹۹۵۶	۱۰/۱۱	۹۵۹۷۷۷	۹/۳۸	۶۶۰۵۵۲	۱۰/۱۴
استان گلستان	۱۵۰۹۵۰۹	۱۱/۷۸	۱۵۳۳۸۱۹	۱۰/۹۸	۱۵۵۵۰۸۶	۹/۶۵	۱۵۷۵۶۸۲	۹/۱	۱۵۹۵۵۶۱	۹/۵۲
استان گیلان	۲۲۳۳۹۵۷	۹/۳	۲۲۴۴۸۸۱	۸/۳۲	۲۲۵۳۶۲۹	۷/۸۳	۲۲۶۱۹۹۵	۷/۳۷	۲۲۶۹۹۰۵	۷/۵۹
استان لرستان	۱۴۵۵۵۲۵	۱۲/۶۶	۱۴۶۶۰۷۶	۱۲/۵۴	۱۴۷۴۲۲۸	۱۰/۲۵	۱۴۸۱۹۹۱	۱۰/۳۱	۱۴۸۹۲۸۹	۱۰/۴۹
استان مازندران	۲۸۴۹۷۴۸	۸/۹۲	۲۸۷۵۴۰۹	۷/۷۴	۲۸۹۸۰۶۱	۷/۱۷	۲۹۲۰۴۹۸	۶/۸	۲۹۴۲۶۵۹	۷/۱۵
استان مرکزی	۱۲۱۳۰۹۵	۹/۰۸	۱۲۲۵۱۹۰	۷/۷۹	۱۲۳۵۳۹۰	۶/۷۳	۱۲۴۵۱۶۶	۶/۳۷	۱۲۵۴۴۶۷	۶/۸۱
استان هرمزگان	۱۳۹۴۰۲۰	۱۰/۱۵	۱۴۲۸۷۱۹	۹/۴۳	۱۴۶۰۶۹۰	۸/۴۸	۱۴۹۲۴۸۱	۷/۷۲	۱۵۲۳۹۸۴	۸/۴۵
استان همدان	۱۴۶۱۳۷۲	۱۱/۴۱	۱۴۷۲۲۱۸	۱۰/۳۵	۱۴۸۰۶۵۰	۹/۱۲	۱۴۸۸۵۹۲	۸/۴	۱۴۹۶۰۰۲	۸/۴
استان یزد	۹۱۶۴۸۹	۸/۹۳	۹۳۷۹۲۲	۷/۵۴	۹۵۷۳۷۳	۶/۸	۳۹۷۶۳۵	۶/۵۱	۹۹۴۸۲۴	۷/۱۳
کل	۶۶۴۰۱۰۷۲	۱۰/۱۲	۶۷۳۴۳۴۹۲	۹/۳۲	۶۸۱۷۷۹۷۰	۸/۱۵	۶۸۹۸۳۵۳۵	۷/۷۱	۶۹۷۷۶۴۵۳	۸

میزان طلاق در جمعیت ده سال به بالای استان‌های

ایران از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹

داده‌های جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که میزان طلاق در ایران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ روندی افزایشی داشته است. بررسی میزان طلاق در هزار نفر جمعیت ده سال و بالاتر در سطح استان‌های ایران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که میانگین کشوری از ۲/۲۴ در سال ۱۳۹۰ به ۲/۶۳ در سال ۱۳۹۹ افزایش یافته است (رشد حدود ۱۷ درصد). در پایان دوره (۱۳۹۹)، بالاترین میزان طلاق به ترتیب در استان‌های خراسان رضوی (۳/۴۵)، مازندران (۳/۳)، خراسان شمالی (۳/۲۷)، اردبیل (۳/۲۴)، گیلان (۳/۱۱) و لرستان (۳/۰۸) مشاهده می‌شود. در مقابل، پایین‌ترین میزان طلاق مربوط به استان سیستان و بلوچستان (۰/۹۸)، ایلام (۱/۷۶)، هرمزگان (۱/۸۲)، چهارمحال و بختیاری (۱/۹۱) و یزد

جدول شماره ۳- میزان طلاق در هزار نفر جمعیت ده سال به بالای استان‌های ایران از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹

استان	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۰	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۱	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۲	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۳	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۴	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۵	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۶	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۷	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۸	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۹
استان آذربایجان شرقی	۲/۱	۲/۲۷	۲/۴	۲/۴۹	۲/۳۷	۲/۵۷	۲/۶۶	۲/۸۳	۲/۷	۲/۷۸
استان آذربایجان غربی	۱/۹۱	۲/۱	۲/۱۵	۲/۴۲	۲/۴۲	۲/۴۶	۲/۳۱	۲/۵۴	۲/۴۶	۲/۳۶
استان اردبیل	۱/۹۵	۲/۲۳	۲/۴۹	۲/۵۴	۲/۵۱	۲/۸۸	۲/۸۴	۳/۰۵	۲/۹۴	۳/۲۴
استان اصفهان	۱/۹۹	۲/۲۲	۱/۹۱	۲/۰۸	۲/۲۸	۲/۴	۲/۴۲	۲/۴۴	۲/۲۴	۲/۲۸
استان البرز	۳/۰۶	۲/۶۴	۲/۸۶	۲/۵۵	۳/۰۱	۳/۰۹	۲/۸۱	۲/۶۹	۲/۷۵	۳/۰۷
استان ایلام	۱/۱۴	۱/۳۲	۱/۲۷	۱/۱۹	۱/۵	۱/۶۱	۱/۷۴	۱/۷۷	۱/۶۳	۱/۷۶
استان بوشهر	۱/۹۷	۱/۹۶	۲/۴	۲/۰۷	۲/۰۲	۲/۱۱	۱/۹۳	۱/۹۶	۱/۹۴	۲/۰۹
استان تهران	۲/۹	۲/۹۴	۲/۵۹	۲/۸۶	۲/۶	۳/۳	۳/۰۹	۲/۹۱	۲/۶۷	۲/۸
استان چهارمحال و بختیاری	۱/۳۹	۱/۵	۱/۵	۱/۵۱	۱/۷	۱/۶۸	۱/۷۴	۲/۰۸	۱/۶۴	۱/۹۱
استان خراسان جنوبی	۱/۴۲	۱/۴۳	۱/۴۵	۱/۵۲	۱/۶۵	۲	۱/۹۶	۲/۰۳	۲/۱۱	۲/۰۷
استان خراسان رضوی	۲/۹	۳	۳/۱۸	۳/۶	۳/۲۷	۳/۲۴	۲/۹۸	۳/۶۴	۳/۳۶	۳/۴۵
استان خراسان شمالی	۲/۱۳	۲/۴۳	۲/۵	۲/۴۷	۲/۴۹	۲/۸۱	۲/۸۳	۲/۹	۲/۹۲	۳/۲۷
استان خوزستان	۱/۸۴	۱/۹۸	۲/۳۱	۲/۱۶	۲/۱۴	۲/۳۶	۲/۳۹	۲/۵	۲/۴۴	۲/۴۸

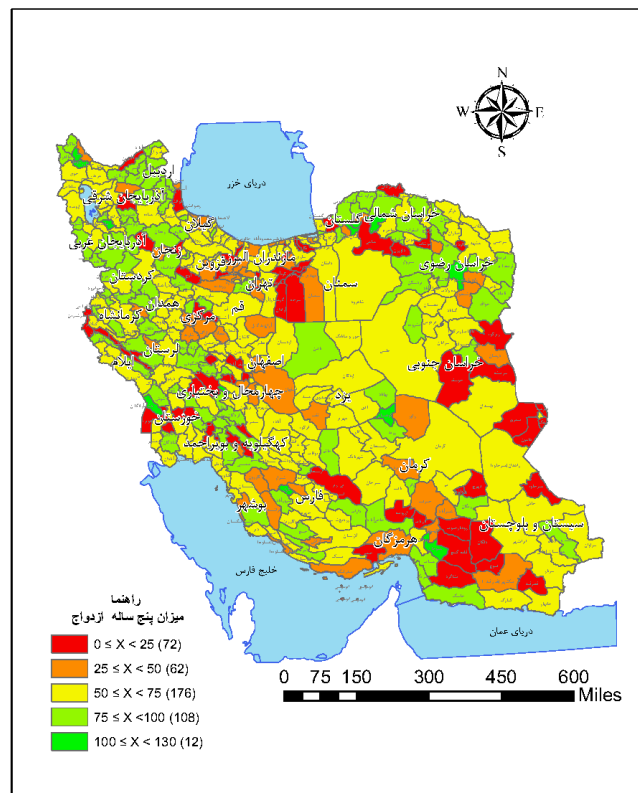
استان	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۰	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۱	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۲	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۳	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۴	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۵	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۶	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۷	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۸	میزان طلاق در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۹
استان زنجان	۱/۸۷	۲/۲۸	۲/۱۹	۲/۲۶	۲/۵۹	۲/۷۵	۲/۷۱	۲/۶۱	۲/۱۷	۲/۶۸
استان سمنان	۲/۰۸	۲/۳۴	۲/۱۱	۲/۰۷	۱/۷۷	۱/۵۱	۲/۱۴	۲/۱۵	۱/۸۷	۲/۰۲
استان سیستان و بلوچستان	۰/۷۴	۰/۶۱	۰/۸۴	۰/۷۴	۰/۸	۱/۲۵	۱/۳۷	۱/۳۳	۰/۹۱	۰/۹۸
استان فارس	۲/۰۷	۱/۸۹	۲/۳۶	۲/۰۳	۱/۸۹	۲/۱۵	۲/۳۱	۲/۳۸	۲/۴۶	۲/۳۸
استان قزوین	۲/۲۷	۲/۵۹	۲/۴۶	۲/۴۴	۲/۴۹	۲/۷۱	۲/۷	۲/۵۳	۲/۵۷	۲/۵۲
قم	۲/۵۴	۲/۹۵	۲/۲۴	۲/۹۴	۲/۷۹	۳/۱۳	۲/۹۹	۲/۸۶	۲/۵۹	۲/۷۲
استان کردستان	۲/۶	۲/۷۲	۳/۰۳	۲/۹۹	۳	۳/۰۹	۳/۲۴	۳/۲۷	۲/۸	۳/۰۳
استان کرمان	۱/۵	۱/۴۶	۱/۴۵	۱/۴۹	۱/۷۳	۲/۱۵	۲/۰۴	۲/۲۷	۲/۱۱	۲/۰۹
استان کرمانشاه	۲/۶۵	۲/۷۶	۳/۰۱	۳/۱۶	۳/۱۳	۳/۰۹	۳/۰۷	۲/۶۸	۲/۸۲	۲/۶۱
استان کهگیلویه و بویر احمد	۱/۹	۱/۸۴	۱/۸۴	۱/۸۴	۲/۴۵	۳/۰۳	۲/۷	۲/۴۵	۲/۲۳	۲/۲۲
استان گلستان	۱/۹۷	۱/۹۷	۲/۲۲	۲/۳۱	۲/۱۲	۲/۴۵	۲/۳۵	۲/۵۲	۲/۴۵	۲/۶
استان گیلان	۲/۳۶	۲/۵۹	۲/۹۵	۳/۱۴	۳/۱۲	۲/۹۹	۲/۹۳	۲/۹	۳/۱۱	۳/۱۱
استان لرستان	۲/۱	۲/۲۸	۲/۳۳	۲/۳۳	۲/۳۹	۲/۴۹	۲/۷۱	۲/۵۲	۲/۹۳	۳/۰۸
استان مازندران	۲/۳۶	۲/۵	۲/۶۹	۲/۶۳	۲/۸۱	۲/۸۴	۲/۷	۲/۷	۲/۹۹	۳/۳
استان مرکزی	۲/۳۶	۲/۷۷	۲/۸۸	۲/۹۱	۲/۸۲	۲/۷۲	۲/۶۲	۲/۳۷	۲/۴۳	۲/۸۵
استان هرمزگان	۱/۵۶	۱/۶	۱/۶۶	۲/۱	۲/۰۷	۲/۰۹	۲/۰۳	۲/۱۵	۱/۹۶	۱/۸۲
استان همدان	۲/۲۸	۲/۳۲	۲/۵۳	۲/۵۸	۲/۸۵	۲/۶۹	۲/۶۴	۲/۶۷	۲/۷۱	۲/۶۳
استان یزد	۱/۴۱	۱/۴۷	۱/۵۵	۱/۵۹	۱/۷۳	۱/۶۴	۱/۷۷	۱/۹۷	۱/۸۴	۱/۹۶
کل	۲/۲۴	۲/۳۳	۲/۳۸	۲/۴۷	۲/۴۴	۲/۶۷	۲/۶۱	۲/۶۵	۲/۵۵	۲/۶۳

تحلیل مکانی طلاق و ازدواج در فواصل زمانی ۵

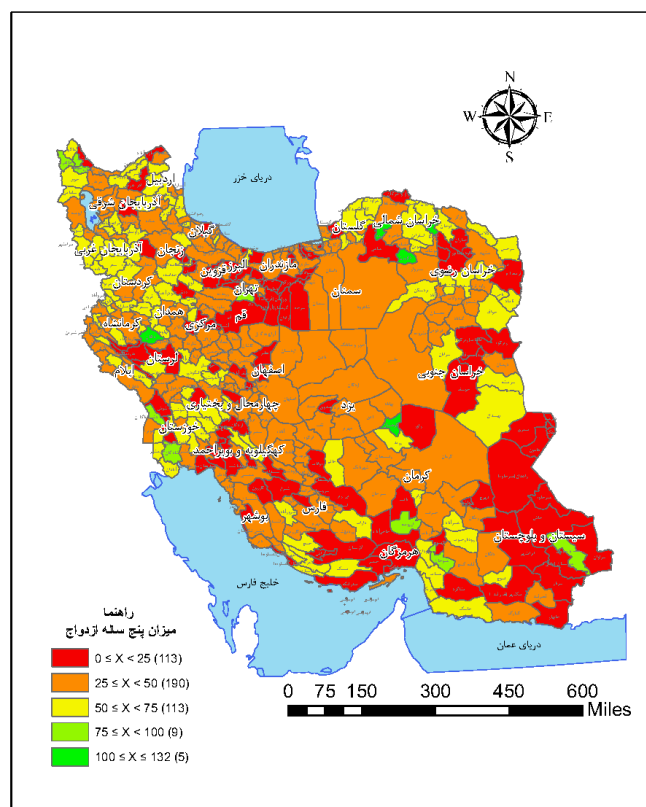
ساله در هر یک از استان‌های کشور

بر اساس شکل شماره ۱، استان‌های کشور در بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۳۹۴ به چهار دسته بر اساس میزان ازدواج در هر هزار نفر تقسیم شده‌اند. استان‌هایی که در دسته ۲۵- <۰ و دسته ۵۰- <۲۵ ازدواج در هر هزار نفر قرار دارند، نشان‌دهنده استان‌هایی است که میزان ازدواج در آن‌ها نسبتاً پایین است. طبق این شکل، استان‌های مرکزی و جنوب شرقی کشور در این دسته قرار دارند. استان‌هایی که در دسته ۷۵- <۵۰ ازدواج در هر هزار نفر جای دارند،

شامل استان‌هایی مانند کرمان، خراسان جنوبی، آذربایجان شرقی، سمنان، یزد، و سیستان و بلوچستان هستند که در مقایسه با مناطق نارنجی و قرمز، میزان ازدواج بیشتری دارند. در نهایت، استان‌هایی که در بازه‌های ۷۶ تا ۱۳۳ ازدواج در هزار نفر قرار گرفته‌اند، دارای بالاترین میزان ازدواج‌ها در این دوره هستند و شامل استان‌هایی مانند گلستان، اردبیل و برخی مناطق دیگر می‌شوند که نشان‌دهنده وضعیت بهتری در زمینه ازدواج در مقایسه با سایر مناطق کشور است.

(الف)

(ب)

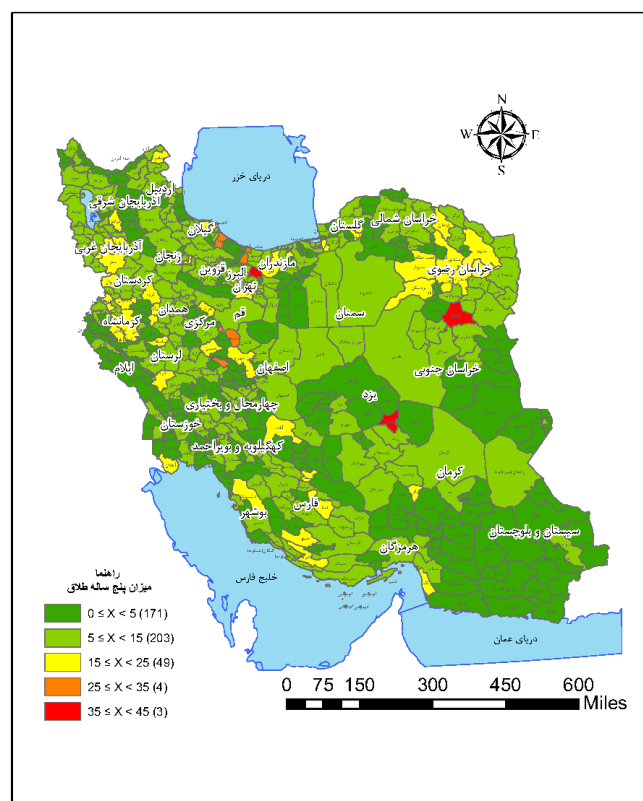
شکل شماره ۱- نقشه میانگین ۵ ساله ازدواج طی سال‌های الف (۱۳۹۴-۱۳۹۰)، ب (۱۳۹۹-۱۳۹۵)

در شکل شماره ۱ که به بازه زمانی ۱۳۹۹-۱۳۹۵ مربوط است، مشاهده می‌شود که بیشتر استان‌ها در دسته ۵۰- < ۲۵ ازدواج در هر هزار نفر قرار دارند، که نشان‌دهنده ازدواج‌های متوسط در بسیاری از مناطق است. این نشان می‌دهد که در سطح کشور، میزان ازدواج در سطح متوسطی قرار دارد و به‌طور کلی میانگین ازدواج در پنج سال دوم دهه ۱۳۹۰ کاهش یافته است.

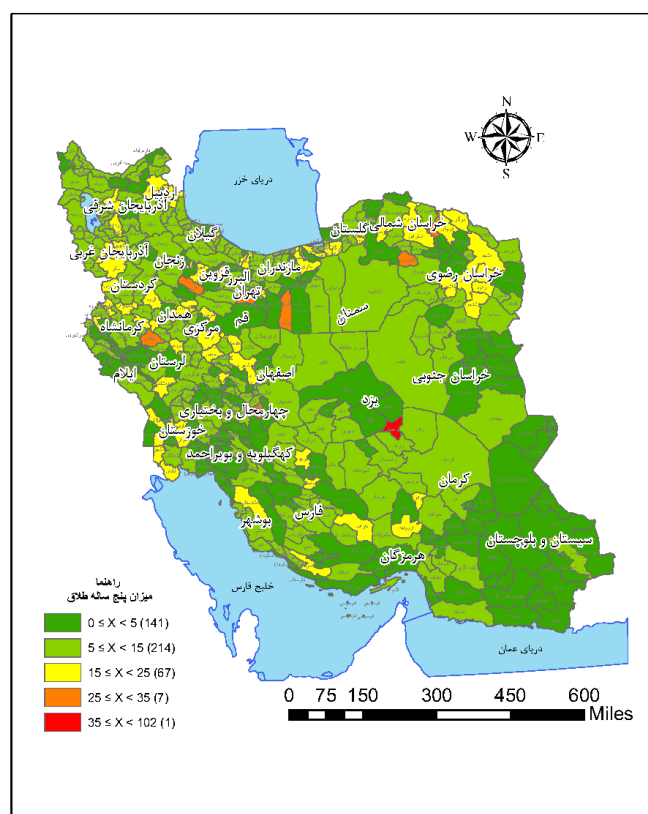
نقشه‌های ارائه شده در شکل شماره ۲، نمای واضحی از توزیع جغرافیایی میانگین طلاق در ایران در دو بازه زمانی پنج ساله (۱۳۹۴-۱۳۹۰) و (۱۳۹۹-۱۳۹۵) ارائه می‌دهند. در نقشه مربوط به دوره نخست، یعنی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴، بیشتر استان‌های کشور در طیف ۱۵- < ۰ قرار دارند که بیانگر سطح پایین میزان پنج‌ساله طلاق است. بخش‌هایی از مرکز، شمال و شمال شرق کشور در طیف ۲۵- < ۱۵ مشاهده می‌شوند که سطح متوسطی از میزان طلاق را نشان می‌دهند. در مقابل، طیف‌های بازه ۳۵- < ۲۵ و بازه ۴۵- < ۳۵ در هر هزار نفر جمعیت ده سال

به بالا در این دوره بسیار محدود بوده و تنها در چند منطقه بصورت پراکنده از جمله در استان یزد و بخش‌هایی از خراسان رضوی به دیده می‌شوند. در مجموع، در این دوره الگوی غالب کشور میزان پایین طلاق بوده و تنها مناطق‌های معدودی از سطح متوسط به بالا را تجربه کرده‌اند.

در نقشه دوره دوم، یعنی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹، سهم بازه ۵- < ۰ کاهش یافته و در مقابل بازه‌های ۱۵- < ۵ و ۲۵- < ۱۵ گسترش پیدا کرده‌اند. به عبارت دیگر، بسیاری از استان‌هایی که در دوره نخست در بازه بسیار پایین قرار داشتند، در این دوره به سطح بالاتری منتقل شده‌اند. بازه نیز در مقایسه با دوره اول بیشتر دیده می‌شود و در مناطقی مانند تهران، البرز و بخش‌هایی از غرب کشور مشاهده می‌گردد. بازه ۳۵ به بالا اگرچه نسبت به دوره قبل کاهش یافته، اما همچنان در برخی نقاط باقیمانده است.

(الف)

(ب)

شکل شماره ۲- نقشه میانگین ۵ ساله طلاق طی سال‌های الف (۱۳۹۴-۱۳۹۰، ب) ۱۳۹۹-۱۳۹۵

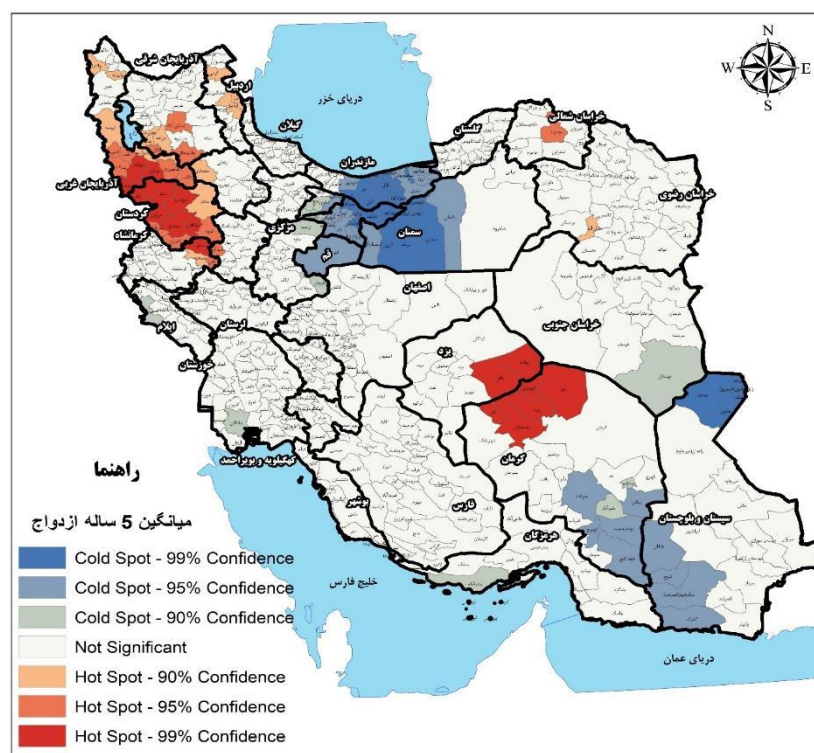
این مطالعه ازدواج و طلاق) را به عنوان نقاط داغ و مناطقی با تراکم کم تر را به عنوان نقاط سرد شناسایی می کند.

نتایج حاصل از تحلیل نقاط داغ ازدواج در دوره ۱۳۹۴-۱۳۹۰ (شکل شماره ۳) حاکی از آن است که مناطق شمال غربی کشور، به ویژه استان های کردستان، آذربایجان غربی و زنجان به عنوان نقاط داغ با سطح اطمینان ۹۹ درصد شناخته شده اند. همچنین بخش هایی از استان های کرمان و یزد در زمره نقاط داغ با سطوح اطمینان ۹۵ و ۹۰ درصد قرار دارند. در مقابل، مناطق جنوبی و جنوب شرقی ایران از جمله هرمزگان و سیستان و بلوچستان به عنوان نقاط سرد با سطح اطمینان ۹۹ و ۹۵ درصد مشخص شده اند. در این میان، استان های سمنان و قم و مازندران نیز نقاط سرد با سطح اطمینان ۹۵ و ۹۰ درصد را نشان می دهند. بخش های وسیعی از مناطق مرکزی و شرقی همچون استان های فارس، اصفهان و خراسان جنوبی به عنوان مناطق غیرمعنادار طبقه بندی شده اند.

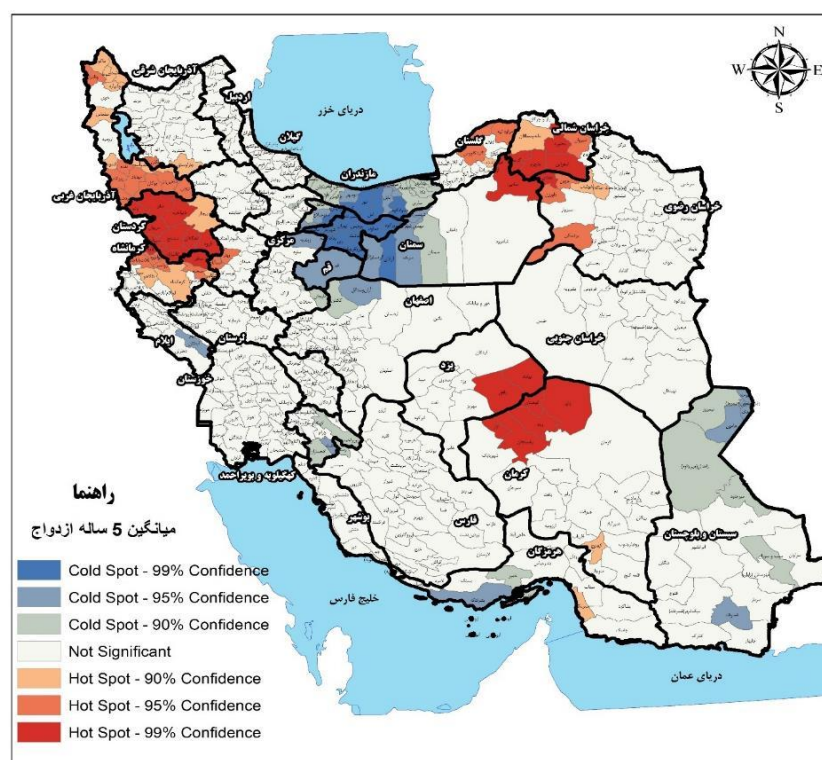
مقایسه دو دوره نشان می دهد که از دوره نخست به دوره دوم، میزان پنج ساله طلاق در سطح کشور روندی افزایشی داشته است. در نقشه سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ غالب استان ها در بازه ۵- <۰ قرار داشتند، در حالی که در نقشه سال های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ سهم این بازه کاهش یافته و بازه های ۱۵- <۵ و ۲۵- <۱۵ گسترده تر شده اند. همچنین مناطق بازه ۳۵- <۲۵ که در دوره اول بسیار محدود بودند، در دوره دوم افزایش یافته اند. بنابراین الگوی کلی از وضعیتی با سطح نسبتاً پایین در دوره نخست، به سمت سطح متوسط و بالاتر در دوره دوم تغییر یافته است.

تعیین شاخص های مرتبط با خوشه ها و نقاط پرخطر و نقاط کم خطر طلاق و ازدواج بین استان های کشور در بازه های زمانی ۵ ساله

نقشه های ارائه شده نتایج تحلیل خوشه بندی فضایی نقاط داغ برای میانگین میزان طلاق و ازدواج در استان های ایران در دوره ۱۰ ساله ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ را نشان می دهند. این تحلیل، مناطقی با تراکم بالای یک پدیده خاص (در

(الف)

(ب)

شکل شماره ۳- تحلیل نقشه نقاط داغ میانگین ازدواج در ایران طی سال های الف (۱۳۹۴-۱۳۹۰، ب) ۱۳۹۹-۱۳۹۵

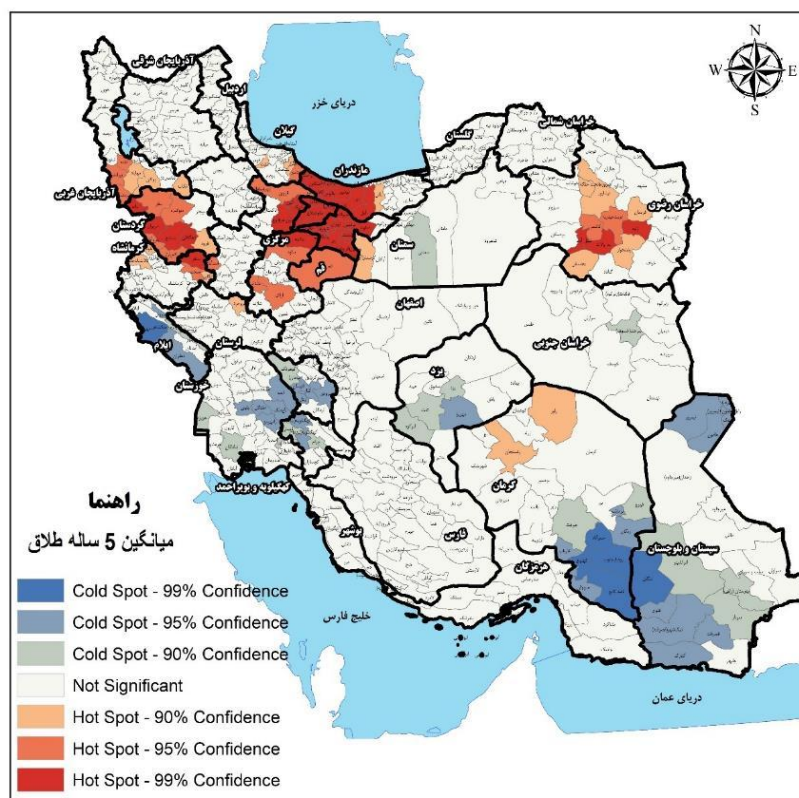
نتایج تحلیل دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۹ (شکل شماره ۳) بیانگر تداوم تمرکز نقاط داغ در شمال غرب کشور است؛ به طوری که استان های کردستان و آذربایجان غربی همچنان با سطح اطمینان ۹۹ درصد در گروه نقاط داغ قرار دارند. همچنین بخش هایی از کرمانشاه و همدان با سطح اطمینان ۹۵ درصد و نیز قسمت هایی از استان های کرمان و یزد با سطح اطمینان ۹۹ درصد در ردیف نقاط داغ جای گرفته اند. مناطق مرکز و شمال کشور شامل استان مازندران، سمنان، قم و تهران و همچنین مناطق جنوب شرقی کشور شامل سیستان و بلوچستان همچنان به عنوان نقاط سرد شناخته می شوند. در این دوره، برخی مناطق مرکزی و شرقی مانند فارس، خراسان جنوبی و بخش هایی از کرمان همچنان غیرمعدن دار باقی مانده اند.

الگوهای مشاهده شده در دو بازه زمانی شباهت بالایی دارند؛ به گونه ای که نقاط داغ عمدتاً در شمال غرب و غرب کشور و نقاط سرد در مناطق جنوبی و شرقی متمرکز هستند. تغییرات مشاهده شده در سطح برخی استان ها عمدتاً جزئی بوده و در مجموع الگوی فضایی ازدواج در ایران در بازه مورد بررسی از ثبات نسبی برخوردار بوده است. این نتایج نشان می دهد که میانگین ازدواج در ایران در مناطق خاصی همواره بالاتر یا پایین تر از سایر نقاط بوده و تغییرات مکانی آن طی زمان محدود است.

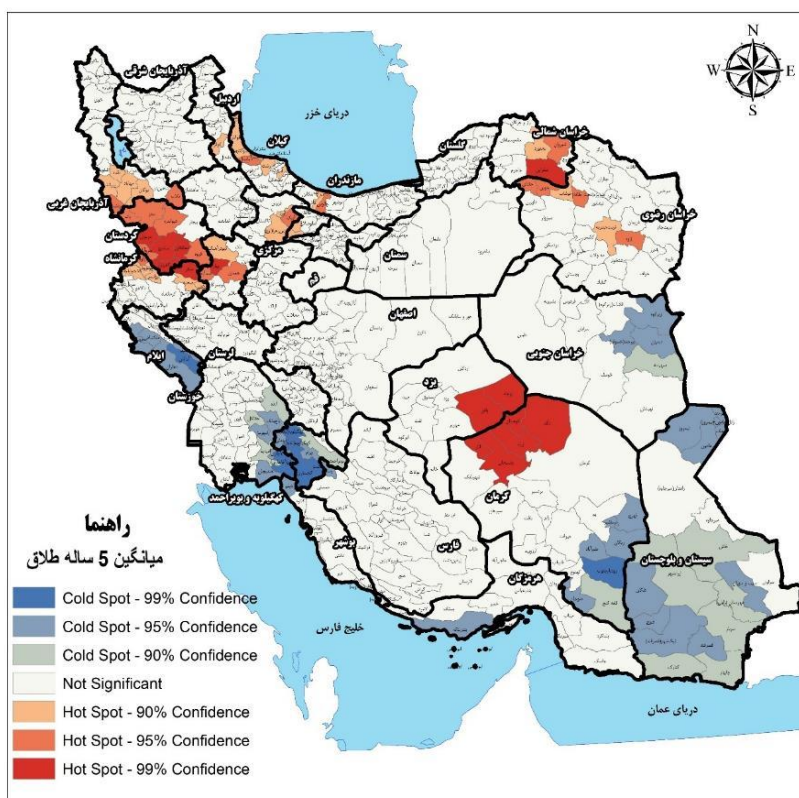
برای تحلیل میانگین طلاق، نقشه های نقاط داغ بر اساس شاخص آماری Gi^* در دو دوره ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵

تا ۱۳۹۹ مورد بررسی قرار گرفتند (شکل شماره ۴). در بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۳۹۴، مناطق شمالی و شمال غربی کشور، به ویژه استان های آذربایجان غربی و کردستان، به عنوان نقاط داغ با سطح اطمینان ۹۰ و ۹۵ درصد مشخص شده اند. علاوه بر این، تهران، مازندران و البرز نیز نقاط داغ با سطح اطمینان ۹۹ درصد را نشان می دهند. در مقابل، استان های سیستان و بلوچستان و هرمزگان در جنوب و جنوب شرق کشور نقاط سرد با سطح اطمینان ۹۹ درصد را تشکیل داده اند که بیانگر میانگین پایین تر طلاق در این مناطق است. الگوی کلی این دوره نشان می دهد که میزان طلاق در مناطق شمالی و مرکزی ایران بالاتر و در مناطق جنوبی و شرقی پایین تر است.

در بازه زمانی ۱۳۹۵-۱۳۹۹ نیز نقاط داغ عمدتاً در شمال غرب کشور (استان های اردبیل، کردستان و آذربایجان غربی) متمرکز هستند. علاوه بر این، بخش هایی از مناطق شمال شرقی مانند استان خراسان شمالی نیز به نقاط داغ افزوده شده اند. سطح اطمینان نقاط داغ در برخی مناطق نسبت به دوره پیشین افزایش یافته است. در مقابل، نقاط سرد همچنان در جنوب و جنوب شرق کشور شامل سیستان و بلوچستان و مناطق جنوبی کرمان مشاهده می شوند. گسترش محدوده نقاط سرد نسبت به دوره قبل نیز قابل توجه است.

(الف)

(ب)

شکل شماره ۴- تحلیل نقشه نقاط داغ میانگین طلاق در ایران طی سال های الف) ۱۳۹۴-۱۳۹۰، ب) ۱۳۹۹-۱۳۹۵

الگوهای فضایی طلاق طی دو بازه زمانی مورد بررسی تغییراتی نشان می‌دهند. در دوره دوم، همچنان مناطق شمال غربی مانند دوره ۱۳۹۴-۱۳۹۰ نقاط داغ بوده‌اند که می‌تواند بیانگر بالا بودن میزان طلاق در این نواحی در هر دوره به‌صورت مداوم باشد. در مقابل، مناطق سرد در جنوب و جنوب شرق کشور ثبات قابل توجهی داشته‌اند. به‌طور کلی، نقشه‌های دوره دوم حاکی از گسترش جغرافیایی نقاط داغ هستند، در حالی که پراکندگی نقاط سرد تغییر چندانی نکرده است.

بحث

نتایج مطالعه ما نشان می‌دهد که روند ازدواج در ایران طی دهه ۱۳۹۰ کاهش قابل توجهی داشته و هم‌زمان میزان طلاق افزایش یافته است. این یافته‌ها با روند جهانی کاهش میزان ازدواج هم‌خوانی دارد، هرچند جزئیات هر کشور متفاوت است.

مطالعات جهانی نشان می‌دهند که در چند دهه اخیر، میزان ازدواج در بسیاری از کشورهای دنیا کاهش یافته است. برای مثال، در ایالات متحده از سال ۱۹۷۲، روند کاهشی طولانی‌مدتی در میزان ازدواج‌ها مشاهده شده و در سال‌های اخیر، تعداد ازدواج‌ها به کمترین حد خود در تاریخ ثبت رسیده است. همچنین، میانگین سن ازدواج زنان در بسیاری از کشورها از اوایل دهه ۲۰ به اواخر دهه ۲۰ یا اوایل ۳۰ منتقل شده است (۱۷).

در ایران، میزان ازدواج از ۱۳/۷۴ در هر هزار نفر در سال ۱۳۹۰ به ۸ در سال ۱۳۹۹ کاهش یافته و بیشترین کاهش در کلان‌شهرها مانند تهران و استان‌های صنعتی مانند البرز مشاهده می‌شود. بر اساس شواهد موجود، عواملی نظیر افزایش سن ازدواج، مشکلات اقتصادی، افزایش تحصیلات، تغییر نگرش‌های فرهنگی و گرایش به مجرد می‌توانند در این کاهش نقش داشته باشند (۱۸). هرچند به دلیل ماهیت اکولوژیک مطالعه حاضر، نمی‌توان ارتباطی علی و قطعی بین این عوامل و میزان ازدواج در سطح استانی اثبات کرد. این الگو با

وضعیت چین مشابهت زیادی دارد؛ در این کشور نیز میزان ازدواج از سال ۲۰۱۴ به طور مستمر کاهش یافته و میانگین سن ازدواج برای مردان از ۲۵/۷۵ به ۲۹/۳۸ سال و برای زنان از ۲۴ به ۲۷/۹۵ سال افزایش یافته است. تحلیل در کشور چین نشان می‌دهد که فشارهای اقتصادی، انتظار برای کیفیت زندگی بالاتر، فرصت‌های شغلی و تحصیلات زنان و نگرانی از کاهش کیفیت زندگی پس از ازدواج نقش مهمی در کاهش ازدواج دارند (۲۰). این مشابهت با تجربه ایران همسو با این فرضیه است که عوامل اقتصادی و فرهنگی احتمالاً در تصمیم‌گیری جوانان برای ازدواج نقش دارند.

در مقابل، بررسی داده‌های آمریکا نشان می‌دهد که برخلاف ایران و چین، هم میزان ازدواج و هم میزان طلاق طی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۱ کاهش یافته است. در آمریکا، میزان ازدواج برای زنان از ۱۶/۳ در هزار نفر در سال ۲۰۱۱ به ۱۴/۹ در سال ۲۰۲۱ و میزان طلاق از ۹/۷ به ۶/۹ در هزار نفر کاهش یافته است. این روند نشان می‌دهد که در برخی جوامع، کاهش ازدواج با کاهش نسبی طلاق همراه است، احتمالاً به دلیل تغییرات در نگرش به ازدواج، تأخیر در ازدواج و بهبود سازوکارهای اجتماعی و اقتصادی که ثبات ازدواج را افزایش می‌دهد (۱۷، ۲۱). این در حالی است که در ایران، کاهش ازدواج هم‌زمان با افزایش طلاق اتفاق افتاده است، که می‌تواند نشانه‌ای از کاهش پایداری ازدواج‌ها و احتمالاً اثرگذاری عوامل اقتصادی و فرهنگی تفسیر شود (۱۸، ۱۹).

همچنین تحلیل مکانی-زمانی ایران نشان می‌دهد که استان‌های شهری و صنعتی بالاترین میزان طلاق و کمترین میزان ازدواج را دارند، در حالی که مناطق روستایی جنوب شرق بیشترین ازدواج و کمترین طلاق را ثبت کرده‌اند. مشابه این الگو در چین نیز مشاهده می‌شود، جایی که تمرکز جمعیتی جوان و مهاجرت به شهرهای بزرگ باعث تغییر الگوی ازدواج و افزایش سن ازدواج شده است (۲۰). در آمریکا، تفاوت‌های ایالتی وجود دارد؛ به طور مثال، آلاسکا و یوتا بالاترین میزان ازدواج و

هزار نفر جمعیت ده سال و بالاتر) همسان نیست و مقایسه‌ها صرفاً جهت ترسیم الگوی کلی روندها انجام شده است.

در نهایت، مقایسه جهانی حاکی از آن است که کاهش ازدواج معمولاً یک پدیده چندعاملی توصیف می‌شود که عواملی نظیر فشارهای اقتصادی، تغییرات فرهنگی، تحصیلات و اشتغال زنان، افزایش سن ازدواج و تغییرات جمعیتی در آن نقش دارند؛ هرچند سهم هر یک از این عوامل در جمعیت‌های مختلف متفاوت است و مطالعه حاضر به دلیل طراحی اکولوژیک قادر به تفکیک این سهم‌ها نیست. با این حال، پیامدها در کشورهای مختلف متفاوت است؛ در ایران و چین، کاهش ازدواج هم‌زمان با افزایش طلاق و نگرانی برای پایداری خانواده‌هاست، در حالی که در آمریکا کاهش ازدواج همراه با کاهش نسبی طلاق بوده است. این تفاوت‌ها احتمالاً ناشی از تفاوت در سیاست‌های حمایتی، فرهنگ اجتماعی، شرایط اقتصادی و زیرساخت‌های اجتماعی در کشورهای مختلف است.

نتایج نشان‌دهنده الگوهای ثابت و نسبی در توزیع ازدواج و طلاق در استان‌های مختلف کشور است. در هر دو دوره، نقاط داغ ازدواج بیشتر در مناطق شمال غربی و غرب کشور و نقاط سرد در مناطق جنوب و جنوب شرقی قرار داشتند. همین‌طور، میانگین طلاق نیز در برخی مناطق شمالی و مرکزی بیشتر از سایر مناطق بود. با وجود شباهت‌های کلی در الگوهای ازدواج و طلاق، در دوره دوم تغییراتی مشاهده شد که نشان‌دهنده گسترش نقاط داغ در برخی مناطق شمال شرقی کشور بود. این تغییرات به‌ویژه در افزایش میزان طلاق در این مناطق قابل توجه است. به طور کلی، تحلیل‌ها نشان داد که با وجود پایداری نسبی الگوهای مکانی، برخی مناطق در دوره‌های زمانی مختلف تغییراتی در میزان طلاق و ازدواج تجربه کرده‌اند. این یافته‌ها با مطالعات بین‌المللی همسو است؛ به‌عنوان مثال، در غنا نیز توزیع طلاق به شدت منطقه‌ای است و مناطق جنوب بیشترین میزان و شمال کمترین میزان طلاق را تجربه می‌کنند (۲۴). همچنین، مطالعات عمان

آیداهو و آرکانزاس بالاترین میزان طلاق را دارند، که نشان‌دهنده تأثیر عوامل محلی، فرهنگی و اقتصادی بر تصمیم‌گیری‌های ازدواج و طلاق است (۲۱).

در دهه‌های اخیر، ترکیه شاهد تحولات قابل توجهی در الگوهای ازدواج و طلاق بوده است که بازتابی از تغییرات اجتماعی و دموگرافیک عمیق در جامعه است. داده‌های رسمی سال ۲۰۲۴ نشان می‌دهد که میزان خام طلاق به ۲/۱۹ در هزار رسیده است. در حالی که بیش از یک سوم طلاق‌ها در پنج سال نخست ازدواج رخ می‌دهد، که نشان‌دهنده آسیب‌پذیری خانواده‌های نوپا است. هم‌زمان، میزان ازدواج کاهش یافته و سن متوسط اولین ازدواج برای مردان و زنان به ترتیب به ۲۸/۳ و ۲۵/۸ سال افزایش یافته است. این روندها احتمالاً با عواملی نظیر افزایش سطح تحصیلات، مشارکت اقتصادی زنان، شهرنشینی سریع، و گرایش به فردگرایی در نسل‌های جوان مرتبط است. افزایش استقلال اقتصادی زنان نیز می‌تواند ضمن ارتقای تساوی جنسیتی، امکان تصمیم‌گیری مستقل در خصوص طلاق را تسهیل کند. این تغییرات، علاوه بر پیامدهای فردی، اثرات قابل توجهی بر کودکان دارند و ضرورت توسعه سیاست‌ها و برنامه‌های پیشگیرانه، از جمله آموزش پیش از ازدواج، مشاوره خانواده و حمایت روان‌شناختی از کودکان را برجسته می‌سازد (۲۲).

اتحادیه اروپا نیز شاهد تغییرات معناداری در الگوهای ازدواج و طلاق بوده است که منعکس‌کننده تغییرات اجتماعی و فرهنگی گسترده در این منطقه است. داده‌های سال ۲۰۲۳ نشان می‌دهد که میزان خام ازدواج به طور میانگین ۴ در هزار و میزان خام طلاق ۲/۰ در هزار بوده است؛ این ارقام حاکی از کاهش نسبی ازدواج‌ها و افزایش نسبی طلاق‌ها در مقایسه با دهه‌های گذشته هستند. به‌طور تاریخی، از سال ۱۹۶۴ تاکنون، میزان خام ازدواج در اتحادیه اروپا تقریباً نصف شده است، در حالی که میزان خام طلاق دو برابر شده است (۲۳). البته توجه به این نکته ضروری است که شاخص‌های مورد استفاده در مطالعات خارجی لزوماً با شاخص مطالعه حاضر (میزان در

نشان داده‌اند که مناطق شهری و صنعتی بیشترین میزان طلاق را دارند و تحصیلات زنان و اشتغال آنان نقش مهمی در این الگو ایفا می‌کند (۱۵). این شباهت‌ها نشان می‌دهد که توزیع فضایی طلاق در کشورهای در حال توسعه، با موقعیت جغرافیایی، توسعه شهری و عوامل اقتصادی و اجتماعی مرتبط است.

یکی از محدودیت‌های این پژوهش استفاده از ضرایب رشد جمعیتی استانی برای برآورد جمعیت استان‌ها در سال‌های بین دو سرشماری بود که می‌تواند منبعی بالقوه برای بروز خطای برآورد جمعیتی باشد. همچنین، به‌منظور حفظ یکپارچگی و قابلیت مقایسه فضایی داده‌ها، تحلیل‌ها در قالب دو بازه زمانی پنج ساله (۱۳۹۴-۱۳۹۰ و ۱۳۹۹-۱۳۹۵) انجام شد. هرچند این رویکرد درک الگوهای کلی و مقایسه تغییرات میان دوره‌ها را تسهیل نمود، اما ممکن است موجب پنهان شدن نوسانات سالانه در مقادیر ازدواج و طلاق شده باشد. همچنین در این مطالعه آمارهای ازدواج و طلاق به‌صورت جداگانه مورد مطالعه قرار گرفته است و نسبت طلاق به ازدواج بررسی نگردیده است و پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده این نسبت نیز مورد مطالعه قرارگیرد. علاوه بر این، شاخص‌های مورد استفاده در این مطالعه (میزان ازدواج و طلاق در هر هزار نفر جمعیت ده سال و بالاتر) با شاخص‌های مطالعات بین‌المللی که اغلب از «میزان خام در هر هزار نفر کل جمعیت» یا گروه‌های سنی خاص (مانند ۱۵ سال و بالاتر) و گاهی اختصاصی جنسیت استفاده می‌کنند، تفاوت دارد. این ناهمسانی در تعریف شاخص‌ها، قیاس مستقیم یافته‌های مطالعه حاضر با نتایج سایر کشورها را با محدودیت مواجه می‌سازد و مقایسه‌های انجام شده در بخش بحث باید با احتیاط تفسیر شوند. یکی دیگر از محدودیت‌های اساسی این مطالعه، استفاده از جمعیت ده سال و بالاتر به عنوان مخرج کسر در محاسبه میزان‌های ازدواج و طلاق است. به‌ویژه برای شاخص ازدواج، گروه سنی ۱۰ تا ۱۵ سال عملاً در معرض ازدواج قرار ندارند و لحاظ آن‌ها در مخرج کسر، منجر به

برآورد کمتر از مقدار واقعی میزان ازدواج می‌شود. همچنین تغییرات ساختار سنی در استان‌های مختلف (مانند سالمندی در برخی استان‌ها و جوانی جمعیت در استان‌های دیگر) بدون استانداردسازی سنی می‌تواند روندهای مشاهده شده را مخدوش کند. به عبارت دیگر، تفاوت در میزان ازدواج و طلاق میان استان‌ها ممکن است تا حدی ناشی از تفاوت در ترکیب سنی جمعیت باشد تا تفاوت در رفتار ازدواج یا طلاق. مطالعات آتی با استفاده از گروه‌های سنی خاص (مانند ۱۵ تا ۴۹ سال برای ازدواج و ۱۵ سال و بالاتر برای طلاق) و ترجیحاً با استانداردسازی سنی، امکان مقایسه‌های دقیق‌تری را فراهم خواهند کرد. علاوه بر موارد فوق، مهم‌ترین محدودیت این مطالعه، ماهیت اکولوژیک آن است. واحد تحلیل در این پژوهش «استان» بوده و داده‌ها در سطح جمعیتی تحلیل شده‌اند. بنابراین، هرگونه تفسیر درباره «علل» یا «عوامل مؤثر» بر ازدواج و طلاق در سطح فردی، از توان این مطالعه خارج است. کلیه بحث‌های ارائه شده درباره نقش عوامل اقتصادی، فرهنگی، تحصیلات و اشتغال زنان، صرفاً مبتنی بر همسویی یافته‌های این مطالعه با ادبیات موجود است و نباید به عنوان نتیجه‌گیری علیتی تعبیر شود. مطالعات آتی با استفاده از داده‌های فردی و مدل‌های تحلیلی مناسب برای آزمون این فرضیات توصیه می‌گردد. همچنین، بازه زمانی این مطالعه (۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹) شامل سال ۱۳۹۹ می‌شود که هم‌زمان با همه‌گیری کووید-۱۹ در ایران بود. این همه‌گیری می‌توانست از دو مسیر بر آمارهای ازدواج و طلاق تأثیر بگذارد: اول، محدودیت‌های فیزیکی و اداری (مانند تعطیلی یا کاهش ساعت کاری ادارات ثبت ازدواج و طلاق، ممنوعیت برگزاری مراسم‌های جمعی، و کاهش مراجعه مردم به دلیل نگرانی از ابتلا) که ممکن است منجر به ثبت ناقص رویدادها شده باشد؛ دوم، شوک‌های اقتصادی ناشی از تشدید تحریم‌ها و تورم فزاینده در همین سال که می‌توانست رفتارهای مرتبط با ازدواج و طلاق را تحت تأثیر قرار دهد. بنابراین، بخشی از تغییرات مشاهده شده در سال پایانی این مطالعه (۱۳۹۹)

و جنوب کشور منتقل شده‌اند. این تحولات بیانگر تفاوت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی میان مناطق مختلف و همچنین تأثیر تحولات جمعیتی و مهاجرت است. برای تحقیقات آینده، می‌توان بر تحلیل عمیق‌تر عوامل فرهنگی و روانی تمرکز کرد. بررسی تأثیر نگرش‌های فرهنگی، سبک زندگی، تحصیلات و ارزش‌های اجتماعی در تصمیم‌گیری‌های ازدواج و طلاق می‌تواند به درک عمیق‌تری از رفتارهای خانوادگی کمک کند. همچنین، مطالعه تأثیر سیاست‌ها، برنامه‌های حمایتی، مشاوره‌های خانواده و قوانین مرتبط با ازدواج و طلاق بر کاهش یا افزایش طلاق، به‌ویژه در استان‌هایی با نوسانات بالا، می‌تواند مفید باشد.

تشکر و قدردانی

این مطالعه حاصل پایان نامه دانشجوی فارغ تحصیل شده آقای آرام حلیمی در مقطع کارشناسی ارشد رشته اپیدمیولوژی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی است. بدین‌وسیله از مرکز آمار ایران و سازمان ثبت احوال کشور که امکان دسترسی به داده‌های لازم برای انجام این مطالعه را فراهم ساختند، و همچنین از کمیته اخلاق پژوهشی دانشکده بهداشت و ایمنی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی صمیمانه قدردانی و تشکر می‌کنیم.

References

- Harris CC. The Family and Industrial Society: Routledge; 2021. 274 p.
- Bolhari J, Ramezanzadeh F, Abedinia N, Naghizadeh M, Pahlavani H, Saberi S. To Explore Identifying the Influencing Factors of Divorce in Tehran. *Iranian Journal of Epidemiology*. 2012;8(1):83-93.
- Arab S, Ebrahimzadeh Pezeshki R, Morovati Sharifabadi A. Designing a Meta-Synthesis Model of Factors Affecting Divorce by Systematic Review of Previous Studies. *Iranian Journal of Epidemiology*. 2015;10(4):10-22.
- Azadarmaki T, Bahar M. Families in Iran: Changes, challenges and future. *Journal of Comparative Family Studies*. 2006;37(4):589-608.
- Oyekola IA. Culture and globalisation. In: Ogunbameru OA, Adisa AL, Adekeye DS, editors. *Cross-cultural management: a multidisciplinary approach*. Ile-Ife: Obafemi Awolowo University Press; 2018. p. 81-102.
- Divorce Rates by Country 2023 [Available from: <https://wisevoter.com/country-rankings/divorce-rates-by-country/#divorce-rate-by-country>].
- Alimondegari M, Banihashemi FS. The trend of changes in the unmarried population due to divorce in

ممکن است ناشی از این عوامل باشد و نه صرفاً روندهای بلندمدت ازدواج و طلاق. متأسفانه تفکیک این اثرات از یکدیگر در طراحی این مطالعه امکان‌پذیر نیست و یافته‌های مربوط به سال ۱۳۹۹ باید با احتیاط تفسیر شوند.

نتیجه‌گیری

در این مطالعه، تحلیل‌های مکانی-زمانی نشان داد که روندهای ازدواج و طلاق در ایران در دهه ۱۳۹۰ تغییرات قابل توجهی داشته‌اند و تفاوت‌های چشمگیری از نظر منطقه‌ای وجود دارد. کاهش کلی در میزان ازدواج در اکثر استان‌ها، به‌ویژه در کلان‌شهرها و مناطق شرقی و جنوبی، نشان‌دهنده تأثیرات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بر انتخاب‌های ازدواج است. از سوی دیگر، افزایش نسبی میزان طلاق و افزایش نسبت طلاق به ازدواج، به‌ویژه در استان‌های پرجمعیت، می‌تواند بیانگر کاهش پایداری ازدواج‌ها و اثرات فشارهای اقتصادی، تغییرات نگرشی جنسیتی و کمبود حمایت‌های اجتماعی باشد.

تحلیل خوشه‌بندی فضایی و شناسایی نقاط داغ و سرد ازدواج و طلاق نشان داد که الگوهای مکانی این پدیده‌ها در طول زمان تغییر کرده‌اند، به طوری که خوشه‌های طلاق از غرب و جنوب غرب کشور به سمت شمال، مرکز

the general population and housing censuses of Iran: 1986-2016. *Ijoss Iranian Journal of Official Statistics Studies*. 2020;30(2):503-18.

8. HasaniMoghadam S, Ganji J, Nia HS, Aarabi M, Khani S. Communication Patterns and Related Factors among Iranian Couples: A Cross-sectional Study. *Sudan Journal of Medical Sciences*. 2021;16(1):43 - 55.

9. Tavakolian N, Madadizadeh F, Taheri Soodejani M, Lotfi M H. Identifying Factors Related to Divorce in Iranian Couples: A Case Study in Yazd, Iran. *JCHR* 2023; 12 (2) :228-235.

10. Doherty WJ, Kalantar SM, Tarsafi M. Divorce ambivalence and reasons for divorce in Iran. *Family process*. 2021;60(1):159-68.

11. Doosthoseini M, Sheikholeslami A, Soltani N. The Factors Influencing the Divorce in the Islamic Republic of Iran's Army Personnel from the Perspective of Psychologists and Psychiatrists Working in the Army. *Ann Mil Health Sci Res*. 2024;22(4):e147547.

12. Faraji Sabokbar HA, Rezaali M, Sadeqhi MA, Rezaei M. The Exploratory Analysis of Spatial Data of Marriage in Rural Areas of Iran. *Human Geography Research*. 2015;47(2):351-66.

13. Nikpour A, Hasanalizadeh M. Spatial Analysis of Marital status in Urban and Rural Areas of Iran. *Regional Planning*. 2020;10(37):17–32.
14. Elahi chooran M, Heydari MT, khorshidi H, Zafary M. Spatial analysis of divorce distribution in Iranian provinces using GIS. *Human Geography Research*. 2024;56(3):17–33.
15. Mansour S, Saleh E, Al-Awadhi T. The Effects of Sociodemographic Characteristics on Divorce Rates in Oman: Spatial Modeling of Marital Separations. *The Professional Geographer*. 2020;72:1–16.
16. Griffith D. Interpreting Moran Eigenvector Maps with the Getis-Ord Gi* Statistic. *The Professional Geographer*. 2021;73:1–17.
17. Bastian Herre VS, Esteban Ortiz-Ospina, and Max Roser. Marriages and Divorces. How is the institution of marriage changing? What percentage of marriages end in divorce? Explore global data on marriages and divorces. 2025 [Available from: <https://ourworldindata.org/marriages-and-divorces>.
18. Gholipour HF, Farzanegan MR. Marriage crisis and housing costs: Empirical evidence from provinces of Iran. *Journal of Policy Modeling*. 2015;37(1):107–23.
19. Bagi M. Reasons for Delayed Marriage and Its Determinants in Iran. *Journal of Applied Sociology*. 2023;34(1):31–50.
20. Dongjie Y. Major shift seen amid drop in China's marriage rates 2024 [Available from: <https://www.chinadailyhk.com/hk/article/589901>.
21. Chanell Washington, Lydia Anderso. National Marriage and Divorce Rates Declined From 2011 to 2021 2023 [Available from: <https://www.census.gov/library/stories/2023/07/marriage-divorce-rates.html>.
22. Esen B. Increasing divorce rates and social transformation of Türkiye 2025 [Available from: <https://www.dailysabah.com/opinion/op-ed/increasing-divorce-rates-and-social-transformation-of-turkiye>.
23. Union E. Marriage and divorce statistics 2025 [Available from: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Marriage_and_divorce_statistics#:~:text=The%20number%20of%20marriages%20per,unmarried%20couples%20was%20also%20observed.
24. Ofori CA, Letsa CB, Jayson-Quashigah PN, Atiglo DY. 2023. "Correlates and spatial distribution of marital dissolution in Ghana," *Journal of Population Research*, Springer, vol. 40(4), pages 1-17.

Original Article

Spatio-Temporal Analysis of Marriage and Divorce Trends in Iran During 2011–2020

Aram Halimi^{1,2}, Seyed Saeed Hashemi Nazari¹, Sajjad Rahimi Pordanjani³, Mohammad Hossein Panahi^{1,4}

1- Department of Epidemiology, School of Public Health and Safety, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

2- Research Center for Social Determinants of Health, Research Institute for Metabolic and Obesity Disorders, Research Institute for Endocrine Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

3- Department of Public Health, Behbahan Faculty of Medical Sciences, Behbahan, Iran

4- Safety Promotion and Injury Prevention Research Center, Research Institute for Health Sciences and Environment, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

DOI: [10.18502/ijre.v22i1.22230](https://doi.org/10.18502/ijre.v22i1.22230)

Article Information

Received

08 September 2025

Accepted

08 June 2026

Corresponding author

Mohammad Hossein Panahi

Corresponding author E-mail

mohammadpanahi55@yahoo.com

Keywords:

Divorce, Marriage, Spatio-temporal analysis, Getis-Ord statistic, Iran

Abstract

Background and Objectives: The decline in marriage and the rise in divorce mirroring global trends have emerged as critical socio-demographic challenges. This study aimed to analyze the spatio-temporal patterns of marriage and divorce across Iran from 2011 to 2020 using Geographic Information System (GIS) techniques.

Methods: The study was ecological in design. Marriage and divorce data were obtained from the National Organization for Civil Registration, and population data were extracted from the Statistical Center of Iran. Indicators were standardized for the population aged ten years and over. Spatial analyses, including zoning and the Getis-Ord G_i^* hot spot test, were performed using ArcGIS version 10.8 and SPSS version 26.

Results: The marriage rate declined from 13.74 per 1,000 population in 2011 to 8 in 2020, with sharper reductions in metropolitan and industrial provinces such as Tehran, Alborz, and Isfahan. In contrast, provinces like Sistan and Baluchestan exhibited relatively higher rates. Meanwhile, the divorce rate increased from 2.24 per 1,000 in 2011 to 2.63 in 2020, with values exceeding the national average in Tehran, Alborz, and the northern provinces. Hotspot analysis revealed that urban-industrial areas represented divorce hotspots and marriage cold spots.

Conclusion: The findings highlight a significant decline in marriage and a concurrent rise in divorce across Iran during 2011 to 2020, with clear regional disparities. These results underscore the urgent need for region-specific policies, counseling programs, and social support interventions to strengthen family stability.

Copyright © 2026 The Authors. Published by Tehran University of Medical Sciences.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.